

THE PROBLEM OF MISINTERPRETATION OF THE TEXT IN THE GEORGIAN
LITERARY CRITICISM

(According to Nodar Dumbadze's Novel "Tetri Bairagebi" (White Banners))

ტექსტის მცდარი ინტერპრეტაციის პრობლემა ქართულ სალიტერატურო
კრიტიკაში

(ნოდარ დუმბაძის რომანის „თეთრი ბაირაგების“ მიხედვით)

Giorgi Khorbaladze

Doctor of Philological Sciences

Head of the Administration, Professor

ORCID: 0000-0003-0453-8521

E-mail: g.khorbaladze@gmail.com

Cell: +995 577 955584

Abstract. In the current paper, we discuss the problems of misinterpretation of a text, on the example of one work by one writer. It is not new that on the basis of misinterpretation, it is possible to radically change the pathos of the work and the context of the problem. Finally, both the interests of the reader and the purpose of the author are harmed. The value perception of a work depends on the correct course of the critics when interpreting the text; therefore, it is necessary to concentrate on details and thorough analysis so that the author and the reader do not inadvertently confuse the main idea of the work and each other. In this case, we will consider, as an example, Nodar Dumbadze's novel "Tetri Bairagebi (White Banners)", which has been the object of heterogeneous interpretation, and we will try to correct the wrong directions based on the reasoned answers and at the same time show the importance of precedent for such research.

After Nodar Dumbadze appeared on the literary field, he quickly gained the recognition. The writer left the indelible mark in Georgian literature of the twentieth century and took a decent place not only in Georgian, but in the world literary space. When the subject comes to the research of Nodar Dumbadze's creativity, it should be noted that it is very interesting, but in scientific criticism is presented with inadequately small-scale researches. It is true that a number of comments or reviews are created about his work, but the fact is that Nodar Dumbadze's creativity undoubtedly deserves much larger attention; moreover, the comprehensive and complex study of Nodar Dumbadze's work has not been implemented yet. Therefore, it is natural that a number of issues that could be interesting subject of research unfortunately are left without the proper attention; as it seems certain group of self-expression seekers frequently benefit with the mentioned circumstance.

If we go through the processes in the certain dynamic of time, there is an impression that artificial reducing narrowing Nodar Dumbadze's creativity scales continuously going on for a long period of time? Searching of the final aims of this action will take us far, but it is obvious that it is intentionally implemented and it is very disappointing, but this harmful action still exists in one part of the Georgian society, passivity of literary criticism also promotes misleading of the absolute majority of those.

Why occurs such purposeful changing of real emphasis of the work. We have written a number of reasons in the full version of the research and we will not continue more intentionally, but we will still strongly repeat, that there is a purposeful anti Dumbadze campaign, the roots of which generally we must search in the ugly, but established form, at the expense of infringing somebody's authority to present the own. Moreover, it is important to note, that activating of these topics by the nonprofessionals, non-literates is a part of the strategy. As far as the critic cannot make such unreasonable and feeble assessments and if he makes this, the only thing he will do with it will be the fact that he will put himself in an awkward situation, very lightly speaking. And second it is already long time that criticism of literature has assessed Nodar Dumbadze (as an exceptionally original and high ranking writer) and does not consider something to dispute here, and the third one is that unprofessional can say any foolishness and he can call this the freedom of speech and democracy in the twenty-first century. Though we consider very important, to be given adequate and competent response to a harmful tendency by taking into account the principles of true values, exactly to that serves our research.

Key words: Misinterpretation, Novel, Nodar Dumbadze, Literary criticism, Georgian literature.

გიორგი ხორბალაძე,

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
გორის სახელმწიფოსასწავლო უნივერსიტეტის
ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი, პროფესორი

ORCID: 0000-0003-0453-8521

ელ.ფოსტა: g.khorbaladze@gmail.com

ტელ: +995 577 955584

აბსტრაქტი. წინამდებარე ნაშრომში განვიხილავთ ტექსტის მცდარი ინტერპრეტაციის პრობლემებს, ერთი მწერლის ერთი ნაწარმოების მაგალითზე. არახალია, რომ არასწორი ინტერპრეტაციის საფუძველზე, შესაძლებელია რადიკალურად იქნას შეცვლილი ნაწარმოების პათოსი და პრობლემის კონტექსტი. საბოლოოდ კი, ზიანდება მკითხველის ინტერესებიც და ავტორის მიზანიც. ტექსტის ინტერპრეტაციისას კრიტიკოსთა სწორ კურსზეა დამოკიდებული ნაწარმოების ღირებულებითი აღქმა, აქედან გამომდინარე, საჭიროა დეტალებზე კონცენტრირება და საფუძვლიანი ანალიზი რათა ავტორი და მკითხველი უნებლიედ არ ავაცდინოთ ნაწარმოების მთავარ იდეასაც და ერთმანეთსაც. ამ შემთხვევაში, ჩვენს მიერ, მაგალითის სახით, განხილული იქნება ნოდარ დუმბაძის რომანი „თეთრი ბაირალები“ რომელიც არაერთგვაროვანი ინტერპრეტაციის ობიექტი არცთუიშვიათად ყოფილა. შევეცდებით, არგუმენტირებული პასუხების საფუძველზე შევასწოროთ მცდარი მიმართულებანი და ამავდროულად, ვუჩვენოთ პრეცედენტულობის მნიშვნელობა ამდაგვარი კვლევისათვის.

ნოდარ დუმბაძემ სალიტერატურო ასპარეზზე გამოჩენისთანავე, ძალიან სწრაფად მოიპოვა აღიარება. მწერალმა წარუშლელი კვალი დატოვა მეოცე საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში და ღირსეული ადგილი დაიკავა არა მარტო ქართულ, არამედ მსოფლიო სალიტერატურო სივრცეში. როდესაც საკითხი ნოდარ დუმბაძის შემოქმედების კვლევას ეხება, უნდა აღინიშნოს, რომ თუმცა იგი უაღრესად საინტერესოა, მიუხედავად ამისა, სამეცნიერო კრიტიკაში არაადექვატურად მცირე კვლევებით არის წარმოდგენილი. მართალია, არაერთი გამოხმაურება თუ რეცენზიაა შექმნილი მისი ნაწარმოებების

შესახებ, მაგრამ, ფაქტია, რომ ნოდარ დუმბაძის შემოქმედება უთუოდ იმსახურებს გაცილებით მასშტაბურ ყურადღებას, მით უფრო, რომ საფუძვლიანი და კომპლექსური შესწავლა ნოდარ დუმბაძის შემოქმედებისა დღემდე არ განხორციელებულა. უფრო მეტიც, თუ პროცესებს დროის გარკვეულ დინამიკაში მივადევნებთ თვალყურს, რჩება შთაბეჭდილება, რომ ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში უწყვეტად მიმდინარეობს ნოდარ დუმბაძის შემოქმედების მასშტაბების ხელოვნური დამცრობა-დავიწროვება. ამ ქმედების საბოლოო მიზნების ძიება შორს წაგვიყვანდა, თუმცა, ცხადია, რომ იგი შეგნებულადაა განხორციელებული და რაოდენ სამწუხაროც უნდა იყოს, ეს მავნებლური ქმედება დღემდე სულდგმულობს ქართული საზოგადოების ერთ ნაწილში, რომელთა აბსოლუტური უმრავლესობის ამ შეცდომაში შეყვანას, სწორედ, სალიტერატურო კრიტიკის პასიურობაც უწყობს ხელს.

რატომ და რისთვის ხდება ასეთი მიზანმიმართული გადაწყობა ნაწარმოების რეალური აქცენტებისა, ამაზე, კვლევის სრულ ვერსიაში, არაერთი მიზეზი ჩამოვთვალეთ და მეტს შეგნებულად აღარ გავაგრძელებთ, თუმცა, კვლავ დაბეჯითებით გავიმეორებთ, რომ ადგილი აქვს მიზანმიმართულ ანტიდუმბაძისეულ კამპანიას, რომლის ძირებიც სხვისი ავტორიტეტის შელახვის ხარჯზე საკუთარის წარმოჩენის მახინჯ, მაგრამ დამკვიდრებულ ფორმაში უნდა ვეპიოთ. გარდა ამისა, ნიშანდობლივია, რომ სტრატეგიის ერთგვარი ნაწილია, არაპროფესიონალების, არა-ლიტერატორების ხელით რიგი თემების გააქტიურება, რამდენადაც, კრიტიკოსი ასეთ არაარგუმენტირებულ და უსუსურ შეფასებებს ვერ გააკეთებს და თუ გააკეთებს, ერთადერთი რასაც იგი ამით მიაღწევს - საკუთარი თავის უხერხულ მდგომარეობაში ჩაყენება იქნება, ძალიან მსუბუქად რომ ვთქვათ; ამიტომ ანტიკამპანიის ავანგარდში სხვა და სხვა სფეროში მოღვაწე, არალიტერატორნი დგებიან, ხოლო კრიტიკოსები მცდარ კურსზე პასუხებისგან თავის არიდებით თუ მათი მინიშნებითი გაზიარებით, ზოგჯერ თანამონაწილეებად და მცდარ მოსაზრებათა დამმაგრებლებად გვევლინებიან. ეს არის პროცესი როცა, იქმნება სტერეოტიპული, ე.წ. „საზოგადოებრივი აზრი“ და მისი გავლენა გადაწყვეტა პროფესიულ სფეროსაც. არადა, მეორეს მხრივ, ლიტერატურის კრიტიკამ დიდი ხანია შეაფასა ნოდარ დუმბაძე (როგორც გამორჩეულად ორიგინალური და მაღალი რანგის მწერალი) და აქ სადაოდ აღარაფერს მიიჩნევს. აქვე აღვნიშნავთ, რომ არაპროფესიონალს ნებისმიერი რამის თქმა შეუძლია და მას ეს სიტყვის თავისუფლებად და დემოკრატიად შეუძლია შეფუთოს ოცდამეერთე საუკუნეში, ამიტომ უაღრესად მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია, სწორედ ჭეშმარიტ ღირებულებათა პრინციპების გათვალისწინებით, გაეცეს ადექვატური და კომპეტენტური პასუხი მავნე ტენდენციას, რასაც ემსახურება კიდევ ჩვენი კვლევა.

საკვანძო სიტყვები: მცდარი ინტერპრეტაცია, რომანი, ნოდარ დუმბაძე, ლიტერატურული კრიტიკა, ქართული ლიტერატურა.

შესავალი. წინამდებარე ნაშრომში განვიხილავთ ტექსტის მცდარი ინტერპრეტაციის პრობლემებს, ერთი მწერლის ერთი ნაწარმოების მაგალითზე. არახალია, რომ არასწორი ინტერპრეტაციის საფუძველზე, შესაძლებელია რადიკალურად იქნას შეცვლილი, ნაწარმოების პათოსი და პრობლემის კონტექსტი. საბოლოოდ კი, ზიანდება მკითხველის ინტერესებიც და ავტორის მიზანიც. ტექსტის ინტერპრეტაციისას კრიტიკოსთა სწორ კურსზეა დამოკიდებული ნაწარმოების ღირებულებითი აღქმა, აქედან გამომდინარე, საჭიროა დეტალებზე კონცენტრირება და საფუძვლიანი ანალიზი, რათა ავტორი და მკითხველი უნებლიედ არ ავაცდინოთ ნაწარმოების მთავარ იდეასაც და ერთმანეთსაც. ამ შემთხვევაში, ჩვენ მიერ, მაგალითის სახით, განხილული იქნება ნოდარ დუმბაძის რომანი „თეთრი ბაირაღები“ რომელიც არაერთგვაროვანი ინტერპრეტაციის ობიექტი,

არცთუიშვიათად ყოფილა და შევეცდებით, არგუმენტირებული პასუხების საფუძველზე შევასწოროთ მცდარი მიმართულებანი და ამავედროულად ვუჩვენოთ პრეცედენტულობის მნიშვნელობა ამდაგვარი კვლევისათვის.

მას შემდეგ, რაც ნოდარ დუმბაძე სალიტერატურო ასპარეზზე გამოჩნდა, ძალიან სწრაფად მოიპოვა აღიარება. მწერალმა წარუშლელი კვალი დატოვა მეოცე საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში და ღირსეული ადგილი დაიკავა არა მარტო ქართულ, არამედ მსოფლიო სალიტერატურო სივრცეში. როდესაც საკითხი ნოდარ დუმბაძის შემოქმედების კვლევას ეხება, უნდა აღინიშნოს, რომ თუმცა უაღრესად საინტერესოა, მიუხედავად ამისა, სამეცნიერო კრიტიკაში არაადეკვატურად მცირე კვლევებით არის წარმოდგენილი. მართალია, არაერთი გამოხმაურება თუ რეცენზიაა შექმნილი მისი ნაწარმოებების შესახებ, მაგრამ, ფაქტია, რომ ნოდარ დუმბაძის შემოქმედება უთუოდ იმსახურებს გაცილებით მასშტაბურ ყურადღებას, მით უფრო, რომ საფუძვლიანი და კომპლექსური შესწავლა ნოდარ დუმბაძის შემოქმედებისა დღემდე არ განხორციელებულა. აქედან გამომდინარე, ბუნებრივია ისიც, რომ რიგი საკითხები, რომელიც საინტერესო კვლევის საგანი შეიძლება ყოფილიყო, სამწუხაროდ, სათანადო ყურადღების მიღმა დარჩენილი; აღნიშნული გარემოებით კი როგორც იკვეთება, არცთუიშვიათად სარგებლობს თვითგამოხატვის მსურველთა გარკვეული ჯგუფი.

დიკუსია. თუ პროცესებს დროის გარკვეულ დინამიკაში მივადევნებთ თვალყურს, რჩება შთაბეჭდილება, რომ ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში უწყვეტად მიმდინარეობს ნოდარ დუმბაძის შემოქმედების მასშტაბების ხელოვნური დამცრობა-დავიწროვება. ამ ქმედების საბოლოო მიზნების ძიება შორს წაგვიყვანდა, თუმცა, ცხადია, რომ იგი შეგნებულადაა განახორციელებული და, რაოდენ სამწუხაროც უნდა იყოს, ეს მავნებელი ქმედება დღემდე სულდგმულობს ქართული საზოგადოების ერთ ნაწილში, რომლის ამ შეცდომაში შეყვანას სწორედ სალიტერატურო კრიტიკის პასიურობაც უწყობს ხელს.

ნოდარ დუმბაძის მასშტაბის ნებისმიერი მწერლის ღირსების სადარაჯოზე, როგორც წესი, პირველ ყოვლისა, საკუთარი ქვეყანა და მისი საზოგადოება დგას, რაც დიდწილად განაპირობებს კიდევ ამა თუ იმ მწერლის მსოფლიო იმიჯს. მაშინ, როცა, თავად ქართული საზოგადოება უნდა იყოს მთავარი შემოქმედი იმისა, რომ მსოფლიო სრულყოფილად ეზიაროს ნოდარ დუმბაძის ნაწარმოებებს, რას ვაკეთებთ ამ დროს ჩვენ? სტერეოტიპული, ასე ვთქვათ, თითიდან გამოწოვილი, ყალბი დიაგნოზებით გზაზე ვეღობებით ნოდარ დუმბაძის შემოქმედებითი სიდიადის აღიარებას; მაგალითად - ასეთი დამკვიდრებული ფრაზებით (რომელიც სამწუხაროდ ჭარბადაა ზეპირ „შეფასებათა“ ბრუნვაში): „დუმბაძის შემოქმედება ძალიან კარგია, მაგრამ როგორ გაიგებს მსოფლიო გურულ იუმორს, ან ქართულ საყოფაცხოვრებო რეალობას როგორ ჩასწვდება?“, ან: „კომუნიზმის მხარდამჭერი ნაწარმოებები რომ არა, მართლაც შესანიშნავი შემოქმედებაა“ ან უარესი: „ხომ ბრწყინვალე რომანია „თეთრი ბაირაღები“, მაგრამ ეს ქურდული სამყაროს პროპაგანდა ცუდად გამოუვიდა მაინც“, ეს ის ფრაზებია, რომლებიც თავის დროზე, აშკარად, შეგნებული ძალისხმევითაა მიბმული ნოდარ დუმბაძის შემოქმედებას. ჩვენ გვჯერა, რომ მკითხველი ობიექტურია და ეს პროვოკაციული მოსაზრებები გავლენას ვერ მოახდენს მასზე, თუმცა ფაქტია, რომ ვიღაცამ და რატომღაც მიზანმიმართულად დანერგა მსგავსი „პოზიცია“. ამიტომ, ვფიქრობთ, მიზანმიმართულადვე უნდა უპასუხოს ქართულმა სალიტერატურო კრიტიკამაც და ამხილოს ის მანკიერი მცდელობა, რომელსაც ზემოთ მიმოვიხილავდით.

ამ საკითხში გარკვეული წვლილის შეტანის მიზნით, ჩემი ხელმძღვანელობით, 2016 წელს, გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, შეიქმნა სამაგისტრო ნაშრომი - „ნოდარ

დუმბაძის იუმორისტულ მოთხრობათა ციკლის დაფარული პათოსი“, მაგისტრანტ გვანცა მენაბდიშვილის მიერ, სადაც დეტალურად მიმოვიხილეთ ის მწვავე საბჭოთა სისტემური პრობლემები, რომელსაც იუმორისტული ციკლის მოთხრობებში მკაცრი სარკაზმით ამხელს და ამათრახებს მწერალი, ამიტომ კომუნისტური წყობისადმი მწერლის შემოქმედებითი დამოკიდებულების შესახებ წინამდებარე ნაშრომში აღარ შევჩერდებით. თუმცა დასახელებულ საკითხებს და, განსაკუთრებით, იმ მცდარ დიაგნოზს, რომ მსოფლიოსთვის გაუგებარია ქართული რეალობა და, შესაბამისად, ნოდარ დუმბაძე ქართველი მწერალია და არა მსოფლიო მოვლენა - შემდგომ კვლევებში კვლავ მივუბრუნდებით და განვაგრცობთ.

ამ ნაშრომის ფარგლებში კი, განვიხილავთ ე.წ. „ქურდული სამყაროს“ სივრცეს რომან „თეთრი ბაირაღების“ მიხედვით. საინტერესოა, რომ სოციალურ ქსელში, რომელიც პროპაგანდისა და ინფორმაციისა თუ დეზინფორმაციის გავრცელების ერთ-ერთი ყველაზე მძლავრი მექანიზმია ოცდამეერთე საუკუნის მსოფლიოში, უკანასკნელი წლების მანძილზე გახშირდა დასახელებული მცდარი შეფასებების ტირაჟირება. როგორც ჩანს, მავანისთვის ეს „სიმათლის გამბედავის“ ფსევდო-სტატუსის მოპოვების იარაღია, მავანისთვის - თვითდამკვიდრების ჰეროსტრატესეული მეთოდი, ან საზოგადოების თვალში საკუთარი პიროვნებისთვის დაცემული აქტუალურობის ხარისხის აწევის შესაძლებლობა. რა თქმა უნდა, ყველა ჩამოთვლილ შემთხვევაში ქმედება დროებით ეფექტს ვერ გასცდება და ვერც რეალურად დააკნინებს ნოდარ დუმბაძის შემოქმედებას, თუმცა მისი მნიშვნელობის სათანადოდ წარმოჩენას ნამდვილად უშლის ხელს. ჩვენ შეგვიძლია სოციალურ ქსელში გამოქვეყნებული არაერთი ტექსტი დავიმოწმოთ, თუმცა, ვფიქრობთ, მათი მოძიება მკითხველსაც მარტივად შეუძლია და არც მათი ავტორები იმსახურებენ ჩვენი მხრიდან სათანადო ყურადღებას (ყოველი შემთხვევისთვის რამდენიმე შესაბამისი, ინტერნეტ-ბმული მითითებული გვაქვს გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხაში). (კვირის პალიტრა, 2015; presa.ge, 2015; urakparaki.com, 2010) ერთს კი უთუოდ აღვნიშნავთ, ამდაგვარი ტექსტებს, სამწუხაროდ, აქტუალურობა არ აკლია და საპირისპირო მოსაზრებანიც, ძირითადად, ემოციური პასუხებითაა გამოხატული, რაც თვალის ერთი გადავლებით აშკარად ისეთ სურათს გვაძლევს, თითქოს მეტ კომპეტენტურობასა და საკითხის წვდომას ოპონენტები ავლენდნენ. ეროვნული ბიბლიოთეკის დირექტორი გიორგი კეკელიძე, ჟურნალისტ თამარ ლეფსვერიძის შეკითხვას ამ თემაზე, ასეთ პასუხს აძლევს: „მე ვფიქრობ, რომ ეროვნული ბიბლიოთეკის დირექტორი არ უნდა ერთვებოდეს მსგავს საკითხებში, რადგან ჩვენი მკითხველი არის ყველანაირი და ვითვალისწინებთ ყველანაირი მკითხველის აზრს. მე ნოდარ დუმბაძის ნაწარმოებებზე გაზრდილი ვარ, არამხოლოდ კონკრეტულ პროზაულ ტექსტებზე, არამედ საბავშვო ლექსებზეც და ჩემთვის მნიშვნელოვანი ავტორია. მე თუ ჩავთვლიდი საჭიროდ, ნამდვილად არ მოვერიდებოდი პასუხის გაცემას. უბრალოდ, იმდენი დიდი და უსაგნო დისკუსიები იმართება ხოლმე ფეისბუქზე, რამდენჯერმე ვცადე კიდევ ჩართვა, თუმცა მივხვდი, რომ ეს უდიდეს დროს წაიღებდა“. (ლეფსვერიძე, 2015)

ნაწილობრივ გასაგებია გიორგი კეკელიძის პოზიცია და ისიც გასაგებია, რომ ქართული ლიტერატურული კრიტიკაც დაახლოებით ამავე მოსაზრებით ტოვებს ემოციური პასუხების ამარა ამ შემოტევას მწერლის შემოქმედებაზე. ბუნებრივია, მკვლევრები ყველა ინდივიდუალურ მოსაზრებას ვერ უპასუხებენ და არც არის მიზანშეწონილი, კვლევების ორიენტირი მავანთა აბსურდულ მოსაზრებებს შევუსაბამოთ, თუმცა, ამ შემთხვევაში, ვფიქრობთ, სიტუაცია გაცილებით სერიოზულია და საქმე გვაქვს აშკარა და მიზანმიმართულ კამპანიასთან, რომელმაც პრაქტიკულად უკვე შეიძინა ტენდენციის სახე. აქედან გამომდინარე, მიგვაჩნია, რომ დროა ჩვენი წვლილი შევიტანოთ ნოდარ დუმბაძის შემოქმედების კვლევის პროცესში და მეცნიერულად დასაბუთებული

არგუმენტებით გავცეთ პასუხი იმ ინტერპრეტაციებსაც, რომლებიც აშკარად მცდარი აქცენტებით არის გაკეთებული. ტენდენცია კი ნამდვილადაა სახეზე, რადგან ათეულობით, შეგნებულად, ბუნდოვანი ჩანაფიქრით გამოქვეყნებულ ტექსტს, ათი ათასობით მკითხველი და ასობით შეცდომაში შეყვანილი გამზიარებელი ჰყავს. რადენობრივი სტატისტიკის ძიებას წინამდებარე ტექსტში არ დავიწყებთ, ესეც რამდენიმე ათეული წუთის საქმეა ინტერნეტ-სივრცეში გადასამოწმებლად, მით უფრო, რომ შემდგომში ეს ტექსტები პრესის წიაღშიც მოხვდა და ინტერნეტ-საინფორმაციო პორტალებზეც. ამიტომ, მიგვაჩნია, რომ ვალდებულნი ვართ, არ მივცეთ შესაძლებლობა არაპროფესიონალებს, მოახდინონ საზოგადოების დეზორიენტაცია, ამისთვის კი, საჭიროა, კრიტიკამ იტვირთოს საკუთარი ვალდებულება და თავად დააკვალიანოს მკითხველი მხატვრული ტექსტების სწორი აღქმისათვის. სოსო სიგუას მიაჩნია (სიგუა, 1984:271), რომ ნოდარ დუმბაძე იმ მწერალთა შორისაა, რომელთაც რეკლამა არ სჭირდებათ, მაგრამ სჭირდებათ სწავლა და გააზრება იმ ფასეულობებს, რაც მათ მიერ წლების მანძილზე შეიქმნა და მრავალმილიონიანი მკითხველის ფუფუნებად იქცა. მკვლევარი ამ ფასეულობებს ნაციონალური ცნობიერების ნაწილად მიიჩნევს და არა მხოლოდ სინამდვილის სარკედ ან სურათად. იგი თვლის, რომ დროა ნოდარ დუმბაძის პროზის იმპრესიონისტული აღქმა შეცვალოს ანალიტიკურმა განსჯამ.

შეუძლებელია მკითხველს შეუმჩნეველი დარჩეს დუმბაძის გმირების სულიერი სიღრმეები, ავტორის მიერ ადამიანის შინაგანი სამყაროს ხედვის საოცარი ოსტატობა. რომ არა თავად ავტორის უაღრესად ფაქიზი დამოკიდებულება ადამიანის ფენომენტან, სხვათათვის ჩვეულებრივი რეალობის ორიგინალური და თავისებური აღქმა, საკუთარი სულიერი სამყაროს ხშირი და გააზრებული მეთვალყურეობა, ბუნებრივია, შეუძლებელი იქნებოდა სხვათა სულის კუთხე - კუნჭულების ასეთი ზედმიწევნით ზუსტი გამოძხურების უნარი. ერთი შეხედვით უდარდებლობით სავსე მისი იუმორი, იმავდროულად, ღრმა ადამიანური სევდითაა გაჯერებული. ამითაა ნოდარ დუმბაძის ღიმილი გამორჩეული მოვლენა ჩვენი ლიტერატურის ისტორიაში, სწორედ ამგვარი იუმორი გახდა ნოდარ დუმბაძის მწერლობის ინდივიდუალურობის განმსაზღვრელი. მის შემოქმედებაში ბუნებრივად ერწყმის ერთმანეთს ადამიანური ყოფის ტრაგიკული და კომიკური მხარეები და, რაც მთავარია, მწერალი არ ასხვავებებს, ხელოვნურად არ ალაშქრებს რეალობას, იგი მას ისეთს ხედავს, როგორც არის, თუმცა ბოროტშიც ეძიებს სიკეთის ნიშნსა და საწყისს, რადგან, ნოდარ დუმბაძე ჰუმანიზმის ჭეშმარიტი აპოლოგეტია.

მწერალი აუცილებლად არის ეპოქის ნაწილი და მასზე, პირდაპირ თუ ირიბად, აისახება ეპოქის თავისებურებები: „ეპოქას მოაქვს თავისი რიტმი, თავისი ინერცია. მწერალმა უნდა იგრძნოს ეპოქის პულსაცია, ეპოქის სული. მწერალი არ არსებობს ინდივიდუალური მწერლური თვისებების გარეშე, მაგრამ, თუ ეს თვისებები ეპოქის რიტმსა და ინერციაში არ ზის, ყოველთვის იქნება ანაქრონიზმი ნაწარმოებსა და ეპოქას შორის” (ფანჯიკიძე, 1986:517). ნოდარ დუმბაძე სწორედაც რომ ეპოქას ხატავს და წერს საზოგადოების ყველა ფენაზე, მაღალი მხატვრული ნიჭითა და სისადავით გადმოსცემს მათი ცხოვრებისა და ყოფის სინამდვილეს, მათ სულიერ მდგომარეობას. მისი შემოქმედება არც „მეფეების ისტორიაა” და არც „ზეკაცის” ძიება, მისი პერსონაჟთა გალერეა მრავალფეროვანია და, ისევე, როგორც რეალური სამყარო, იტევს ცუდაც, საშუალოსაც და კარგსაც, მხოლოდ იმ გაგებით, რომ ცუდშიც იძებნება სიკეთის მარცვალი, ისე, როგორც კარგიც არ არის დაზღვეული ცდუნებისა თუ ცდომილებისაგან, და ეს ის რეალობაა, რასაც დასაბამიდან ვერაფერი ცვლის.

„ადამიანი ფრესკა არ არის, შვილო, რომ ერთ სიბრტყეში უყურო, ადამიანს, როგორც ქანდაკებას ისე უნდა შემოუარო გარშემო და იმ კუთხიდან უმზირო, რომლიდანაც

ყველაზე ლამაზად იმზირება“ (დუმბაძე, 1989:313-314). - ამბობს მისი პერსონაჟი, თეთრი ბაირაღების ერთ ერთ პასაჟში, ეს ავტორის კრეალობა და ავტორის დამოკიდებულება ადამიანის ფენომენისადმი.

მიუხედავად ნოდარ დუმბაძის ამოუწურავი ფანტაზიისა, ის ძირითადად იმაზე წერს, რაც საკუთარი თვალთ უნახავს და განუცდია. ამის დასტურია მთელი მისი შემოქმედება, ხოლო საუკეთესო მტკიცებულება თვალსაჩინოებისთვის თუნდაც ის ფაქტია, რომ სამხედრო სამსახურში მყოფი ახალგაზრდა პერსონაჟის დასახატავად, მისი განცდების გასათავისებლად, მწერალმა საგანგებო ნებართვით იმსახურა მესაზღვრეთა ნაწილში, რათა საკუთარი გმირის ფსიქიკასა და სულიერ სამყაროს ჩასწვდომოდა.

„მწერლის ნიჭიერება და წერის ორიგინალური მანერა ყველაზე თვალსაჩინოდ ადამიანთა ხასიათების ხატვაში ვლინდება, ნოდარ დუმბაძემ სწორედ ხასიათების ხატვით გაითქვა სახელი“ - წერს სერგი ჭილაია (ჭილაია, 1986:129).

ნოდარ დუმბაძის შემოქმედების ბუნებრიობას სწორედ ის ფაქტი განაპირობებს, რომ იგი რეალური ამბების მთხრობელია, საზოგადოების ნებისმიერი ფენის მკითხველს შეუძლია ამოიცნოს საკუთარი ისტორია, ემოციები და სულიერი მდგომარეობა, მწერალი წერს იმაზე, რაც არსებობს და რაც ხდება, ოღონდ მისი ხატვის მანერა ყველასთან მიმართებაში კეთილშობილების ძიებაა, უკეთესად გახდომის სიამოვნების განცდა მისი გმირების უნარია და ამავე უნარის ჩარჩოდან ვერ გადიან ის პერსონაჟებიც რომელთაც უარყოფითი დანიშნულება აქვთ ნოდარ დუმბაძის პერსონაჟთა გალერეაში. ნაწარმოებთა უმრავლესობაში, ავტორი საკუთარ პერსონაჟთა წიაღში თანაარსებობს და სრულიად იზიარებს მათივე ხედვებს. როგორც კარლ გუსტავ იუნგი აღნიშნავს სტატიაში - „ანალიზური ფსიქოლოგიის საფუძვლები“: „როდესაც შენს ცოდვებს საკუთარ კისერზე იღებ, მათთან ერთად ცხოვრება კიდევ ასატანია, - გაიძლება, მაგრამ თუკი მათ თვალს ვერ უსწორებ, მაშინ გარდაუვალ შედეგებს ვერსად გაექცევი“ (იუნგი, 1995:62.). მთელი ზემოთ მოყვანილი მსჯელობა თუ დამოწმებული ციტატები საკმაოდ თვალსაჩინოდ გამოკვეთს ნოდარ დუმბაძის ზოგად დამოკიდებულებას ადამიანებისადმი და მისი შემოქმედების მისიასაც ნათელს ფენს, ვფიქრობთ, კომპეტენტური მკითხველისთვის უკვე გასაგებია, რატომ არის მცდარი რომან „თეთრი ბაირაღების“ ოპონენტების მიერ შემოთავაზებული სახით ინტერპრეტაცია, მაგრამ, ბუნებრივია, აქ არ დავასრულებთ მსჯელობას და მკითხველსაც, არაპროფესიონალ ინტერპრეტატორებსაც და მათ კვალს ინერციით გაყოლილ ლიტერატურათმცოდნეთაც უშუალოდ რომანის წიაღიდან შევთავაზებთ არგუმენტებს.

მაშ ასე, პირდაპირ ციტატით დავიწყებთ: „ქურდები ერთად ჭამენ, უკანასკნელ ლუკმას იყოფენ, მხარში უდგანან ერთმანეთს და, რამდენადაც მშიშრები და გაუტანლები არიან გარეთ, იმდენად ვაჟკაცები და გამტანები - ციხეში. ციხე მორევია მათი და თავად შიგ მოცურავე ღლავები არიან“ (დუმბაძე, 1989:352). ეს ტექსტი იმ ნაწარმოებიდანაა, რომელსაც ე.წ. „ქურდული სამყაროს“ პოპულარიზაციას ედავებიან, წესით აქაც მსჯელობას უნდა ვამთავრებდეთ, მაგრამ ვიცით რა, რასთან გვაქვს საქმე, კვლავ გავაგრძელებთ. დამოწმებული ციტატა მხოლოდ მთხრობელის პოზიცია არ გახლავთ, ეს პირდაპირ ავტორისეული შეფასებაა და, რაც მთავარია, ისეთი მწვავე, როგორსაც ნოდარ დუმბაძის ბევრი თანამედროვე ნამდვილად ვერ გაბედავდა, სწორედ იმ შიშისა და გამმაფრებული რიდის გამო, რაც ქურდული სამყაროს მიმართ სუფევდა საზოგადოებაში. საინტერესო კი ისაა, რომ სწორედ მსგავსი - ავტორისეული გაბედული შეფასება არაერთია რომანში. მაგალითად მოვიტანოთ მიმდინარე მსჯელობაში ზაზა ნაკაშიძისა და ქურდი დევდარიანის ერთი დიალოგი:

„პირუტყვი ხარ შენ, დევდარიანო! - ვუთხარი მე.

- ვიცი! - მშვიდად მიპასუხა მან. - ქურდებზე უნებისყოფო ხალხი ქვეყნად არ არსებობს. ტყუილად ჰგონია ხალხს, თითქოს ქურდებს დიდი ნებისყოფა გვაქვს. გვაქვს, ოღონდ იქ არა, სადაც საჭიროა, სულ სხვა მხრიდან გვაქვს ნებისყოფა.

- მაინც საიდან? - ვკითხე მე.

- უკუღმიდან! - მიპასუხა მან და ზურგი შემაქცია” (დუმბაძე, 1989:413). ამ ტექსტიდან ორი ფაქტია აღსანიშნავი, რომლებიც, ასევე, სხვა პასაჟებშიც არაერთგზის იკვეთებიან. პირველი - ეს არის ქურდის „ყოვლისშემძლეობის“ მითის დამსხვრევა, და მეორე, ერგვარი გზავნილი - თუ ნაკაშიძე გაბედულად „ამკობს“ დევდარიანს, ესე იგი, იგი არც ისეთი უძლეველია, რაც ერთმნიშვნელოვნად უნდა აღვიქვათ, როგორც დაშინებული საზოგადოების წაქეზება და მოწოდება ზედმეტი შიშისგან გათავისუფლებისაკენ. როგორც აღვნიშნეთ, ამ მიზანმიმართულ ძალისხმევას ავტორი პერმანენტულად აგრძელებს რომანის წიაღში და, ერთგან თუ დევდარიანი უნებისყოფობას აღიარებს, მეორეგან, პრაქტიკულად, საკუთარი წრის უშიშრობის ლეგენდას უთხრის საძირკველს: „მე ბევრჯერ მილაპარაკია საკუთარ თავთან ხმამაღლა და ხელებით, მიჩხუბია კიდევაც და მიგვემია კიდევაც საკუთარი თავი სარკეში. და ახლაც რომ დავინახე საკუთარი თავი, ცოტათი დავმშვიდდი, რადგან სარკიდან უფრო ლამაზი, უფრო უშიშარი და ძლიერი კაცი მიეყურებდა, ვიდრე ამ წუთში ვიყავი მე” (დუმბაძე, 1989:409). არ შეიძლება ხაზი არ გაესვას იმასაც, რომ არა მხოლოდ ქურდების უშიშრობის შესახებ ლეგენდაა ჩამორღვეული ბოლოს დამოწმებულ ტექსტში, უფრო მეტიც, თავდაყირაა დაყენებული ამ სამყაროს წარმომადგენელთა ზოგადი სახე. ერთი მხრივ, ისინი „უკუღმიდან“ არიან ნებისყოფიანები, ხოლო, მეორე მხრივ, სარკეში უფრო უშიშრები და ძლიერები არიან, ვიდრე სინამდვილეში; ანუ ავტორი პირდაპირ ამბობს, რომ მათი სახე, მათი საზოგადოების ცნობიერებაში დამკვიდრებული პორტრეტი მხოლოდ ყალბი, გარეგნული და მოჩვენებითია. პროპაგანდისტული რომ არ არის და გაიდეალებას კი არა, გაიდეალებულისა და გარომანტიულებულის სტატუსის მოხსნას რომ ცდილობს ავტორი, ეს უდავოა, იმის გათვალისწინებით, რომ „თეთრი ბაირაღების“ შექმნისა და გამოქვეყნების პერიოდში ეს გაიდეალება-გარომანტიულების პროცესი უკვე შემდგარი ფაქტია, მაგრამ იდეალად გაიხდის თუ არა მკითხველი საკუთარი დედის მიერ სამჯერ ხატზე გადაცემას, საკუთარი ოჯახის წევრთან ფარულ შეხვედრას, რომელზეც ძირითადად გალანძღავენ, პირუტყვსა და დედის მკვლელს დაუმახებენ? რა თქმა უნდა, არა, მაგრამ, როგორც აღვნიშნეთ, რომანის შექმნის დროს ქურდების თემა უკვე ე.წ. „ქუჩის რომანტიზმის“ საგანია და სწორედ ამის წინააღმდეგ აქეზებს ავტორი მკითხველის ცნობიერებას: „...იმ დროს სახლიდან წასული ვიყავი... - დაიწყო მან ცოტა ხნის შემდეგ. - ორი წლის წასული ვიყავი. ამ ორი წლის განმავლობაში დედაჩემს სამჯერ ვყავდი ხატზე გადაცემული დიდუბის ეკლესიაში. და, ლეილა ჩუმიდ მხვდებოდა ხოლმე ხან სად და ხან სად, უფრო ხშირად ვაკეში, მრგვალ ბაღთან. მოვიდოდა, მაკოცებდა, გამლანძღავდა, გამთათხავდა, მიწასთან გამასწორებდა, ჯიბგირს, დედის მკვლელს, გველს, ეგოისტს, კაციჭამიას და პირუტყვს მეძახდა, მერე დამადებდა თავს მხარზე და დიდხანს, დიდხანს ტიროდა, ამბობდა, თავმოყვარეობა არა მაქვსო და იმიტომ გხვდებიო, დედამ რომ გაიგოს, მომკლავსო. - შენ, ალბათ, გაგიკვირდება კიდევაც, მაგრამ ვატყობდი, ჩემი და ყველაფერ ამას რომანტიკულად უცქეროდა და ცოტას ამაყობდა კიდევაც, ჩემნაირი ძმა რომ ჰყავდა (დუმბაძე, 1989:411). დევდარიანის და რომანტიკულად უყურებს ძმას, რადგან ის შეცდომაში შეყვანილი საზოგადოების ნაწილია, სწორედ ამიტომ, რომ მას, ვინც მცდარი რომანტიზმის გავლენის ქვეშ არ ექცევა, ამ შემთხვევაში ზაზა ნაკაშიძეს, რომლის პროტაგონისტიც თავად ავტორია - ასე განუმარტავს დევდარიანი: „შენ, ალბათ, გაგიკვირდება კიდევაც“-ო, იმიტომ რომ შეუძლებელია ნაკაშიძე რომანტიკულად უყურებდეს უბედური ადამიანის ცხოვრებას, მას იგი ეცოდება და თანაუგრძნობს, მაგრამ არამც და არამც მისი „გმირად“ აღიარების სურვილი არ გააჩნია. დევდარიანი

ნაკაშიძისთვის უთვისტომო, ყველაფრის გარეშე დარჩენილი, ცარიელი ადამიანია, რომელსაც ერთი ნაბიჯი დააკლდა სწორ გზაზე შემობრუნებამდე და თავადაც მთელი სიცოცხლის ტანჯვად აქვს გამხდარი ეს ერთი ნაბიჯი. დევდარიანი არ მალავს, რომ სიყვარულში გამართლება მას ჭეშმარიტ ბედნიერებას, ადამიანურ ცხოვრებას აზიარებდა, ხოლო ის, რაც ახლა აქვს, უბედურების ყოველდღიურობაა, რომლამდეც სწორედ არჩეული ცხოვრების წესმა მიიყვანა. ამიტომ, შოშიას საკმაოდ გაბედულ რეპლიკას ის ასეთ პასუხს აძლევს: „არც შენ ხარ ანგელოზი და ოქროს თესლიდან აღმოცენებული! - იშოვა დრო შოშიამ.

- ვინ გითხრა, რომ ანგელოზი ვარ და ოქროს თესლიდან აღმოცენებული? მე ერთი უნაყოფო კაცი ვარ, მოკვდები და დევდარიანების ეს შტოც მოკვდება” (დუმბაძე, 1989: 357). აშკარაა რომ, დევდარიანთან მიმართებაში, ვერც ეს პასაჟი გამოგვადგება საზოგადოებაში იდეალური გმირის ძიებისთვის, მაგრამ, ყოველი შემთხვევისთვის, სხვა ციტატასაც დავიმოწმებთ: „დევდარიანი და გულოიანი ადმინისტრაციის ამ ბრძანებას მაინცდამაინც არ აუღელვებია, რადგან, როგორც დევდარიანმა ამიხსნა, ამანათი კი არა, დევდარიანთა გენეალოგიის, საგვარეულო ხის ის ტოტი, რომელზედაც მისი სახელისა და გვარის აღმნიშვნელი ფირფიტა ეკიდა, საერთოდ მოხერხა მისგან თავლაფდასხმულმა მისმა ამპარტავანმა ნათესაობამ. ტიგრანას კი ... ტიგრანას, თურმე, ერთადერთი მამიდა ჰყავს ამ ქვეყანაზე, ისიც ლენინაკანში გათხოვილი და ძალიანაც რომ უნდოდეს ამანათის გამოგზავნა საწყალს, სულ ერთია, ტოლმა თბილისამდე გზაში გაფუჭდება” (დუმბაძე, 1989:391-392). ალბათ შეუძლებელია მოვიძიოთ საღი გონების ადამიანი, რომელსაც სანათესაოდან განკვეთა, უშვილმძირობა ან უთვისტომობა ექნება საოცნებო. ჩვენ ვერც აქ შევაჩერებთ მსჯელობას და რამდენიმე სხვა რაკურსსაც წარმოვაჩინოთ საკითხისადმი ავტორის დამოკიდებულების გასარკვევად.

პირველ ყოვლისა, უნდა აღინიშნოს, რომ რომანში განსაკუთრებულად მკვეთრად არის აქცენტირებული პერსონაჟების მიმართვათა ფორმებში გამოკვეთილი, ერთი მხრივ, გაკომიკურებული, ხოლო, მეორე მხრივ, უპატივცემულო და შეურაცხმყოფელი დამოკიდებულება გულოიანისა და დევდარიანისადმი, რომლებიც ნაწარმოებში სწორედ ქურდული სამყაროს სახეს წარმოადგენენ. „გულოიანო ტიგრან! - თქვა უცებ ისიდორე ბატონმა ძალიან დაბალი ხმით, - ნამირალა ხარ შენ და მეზიზღები! - ტიგრანას ხმა არ ამოუღია, თავი ჩაღუნა, - დევდარიანო, შენც ნამირალა ხარ და შენც მეზიზღები. - დევდარიანი კედლისკენ გადაბრუნდა” (დუმბაძე, 1989:388). ფაქტია, რომ ისიდორე ძალიან გაბედულად გამოხატავს დამოკიდებულებას ქურდებისადმი, თუმცა საპირისპირო არგუმენტად, ალბათ, მის ასაკს დაასახელებს მავანი, ამიტომ სხვა მიმართვებიც გავიხსენოთ, მაგალითად, შოშია ტიგრანას ასე მიმართავს: „შენს ამოცნობას რა უნდა ბიჭო, გაჭყლეტილ ნავთის ბიდონს გიგავს თავი!” (დუმბაძე, 1989:374). ვთქვათ, ეს მხოლოდ თამამ გახუმრებად ჩავუთვალოთ შოშიას, მაგრამ შემდეგში ჩანს, რომ ეს მისი შინაგანი დამოკიდებულებაა დამცინავი და იგი რეალურად არასერიოზულ ადამიანად აღიქვამს გულოიანს: „შენისთანა სულელი, ტიგრანჯან, ღმერთს სამი მილიარდი ჰყავს, 2000 წელს კი რვა მილიარდი ეყოლება” (დუმბაძე, 1989:379). ამ შემთხვევაში ზემოთ ნავარაუდები არგუმენტი, რომელიც შესაძლოა ჩვენს ოპონენტებს ჰქონოდათ, აშკარად ანულირებულია, რამდენადაც შოშია რომელიც არაფრით გამორჩეული და არც ხანდაზმული პერსონაჟია, ასევე თავისუფლად უწოდებს „სულელს“ ტიგრან გულოიანს. არც გოგოლი გამორჩევა დიდი მოკრძალებით, ისიც თამამად აჩერებს ლიმონას და ერთგვარად უპირისპირდება კიდეც: „დევდარიანო, თავი დამანებე, მე არ ვერევი ქურდების საქმეში” (დუმბაძე, 1989:362). გოგოლის მიმართვის ფორმა სხვა შემთხვევაშიც თანასწორის თანასწორთან მიმართვა უფროა, ვიდრე გამორჩეული პატივისცემითა და განწყობით გამოწვეული: „დევდარიანი, ადექი! - მიუბრუნდა ჭიჭიკო დევდარიანს. დევდარიანმა უარყოფის ნიშნად თავი გააქნია. - ნამდვილად უჭირს! - დაასკვნა ჭიჭიკომ”

(დუმბაძე, 1989:322). გოგოლის დამოკიდებულებას, ალბათ, მის მამასახლისობას დაუკავშირებენ ჩვენი ოპონენტები, მაგრამ ამ არგუმენტზე უნდა გავაწილოთ, რამდენადაც ნაკაშიძე, რომელიც, როგორც აღვნიშნეთ, პრაქტიკულად ავტორის პროტოტიპია, ასევე არასერიოზულ დამოკიდებულებას ამჟღავნებს გულოიანისადმი და ირონიანარევი ხუმრობით მის ადამიანობასაც კი კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს: „ტყუილია, მე არ ამტკივებია არასდროს თავი! - შემაწყვეტინა ტიგრანამ. - აქ ადამიანებზეა, ტიგრან, ლაპარაკი! - ვუთხარი და კითხვა გავაგრძელე” (დუმბაძე, 1989:383). საინტერესოა, რომ აქ უვიცი, კომიკური პერსონაჟი ე.წ. ქურდისა და, მეორე მხრივ, პატიოსანი ადამიანის შეპირისპირებაა გამოხატული, კითხვის გაგრძელება კი ნაკაშიძის მხრიდან ავტორის კონკრეტული აქცენტია, იგი კიდევ უფრო აშორებს მთავარ გმირს გულოიანისგან, რამდენადაც მთავარი გმირი კითხვას, განვითარებას და მომავლისკენ ორიენტაციას განაგრძობს; გულოიანი კი რჩება მხოლოდ იმად, რაც უკვე არის. არც ნაკაშიძის ეს განწყობაა ერთჯერადი გულოიანისადმი, ეს მისი ჩამოყალიბებული პოზიციაა და მთავარი გმირისთვის ტიგრანა ტრაგიკომიკურობის საზღვრებს ვერ სცილდება: „ტიგრან!

- აჯან! - მიპასუხა.

- თუ ძმა ხარ, რამე გადაიფარე, არ გაცივდე, და საერთოდ თავს გაუფრთხილდი.

- რაშია საქმე? - მკითხა გაკვირვებულმა ტიგრანამ და საწოლზე წამოჯდა.

- რას ამბობ, ბიჭო, შენ რომ მოკვდე, დედაენა დაგვეკარგება. - ვუთხარი ტიგრანას. საკანში ხარხარი ატყდა” (დუმბაძე, 1989:300-301).

მწერლის სულისკვეთებას ასევე დიდწილად დედის პერსონაჟი გამოხატავს, მას, მიუხედავად ყველაფრისა, ეცოდება ყველა პატიმარი, დამნაშავეც და უდანაშაულოც, თუმცა ისიც იცის, რომ ეს მისი, როგორც დედისა და როგორც ადამიანის პოზიციაა და არა ჭეშმარიტება, დედის ჭეშმარიტება და, შესაბამისად, მწერლის ჭეშმარიტებაც სახარებიდანაა ამოსული და ამიტომაც, რომ ჰუმანიზმი მაინც პირველ პლანზე რჩება ყველა სიტუაციაში, ტრაგიკულშიც და კომიკურშიც: „არც ერთი დედა არ ზრდის შვილს მკვლელად, მორფინისტად და ქურდად.

მე მას ოცი წლის განმავლობაში სახარებას ვასწავლიდი და ვუკითხავდი ძილის წინ” (დუმბაძე, 1989:314-315) - ამბობს დედის პერსონაჟი და ამ ძალზედ მოკლე განმარტებით თითქოს წყვეტს კიდევ დისკუსიას იმის თაობაზე, თუ როგორი ღირებულებების ადამიანია იდეალური „თეთრი ბაირაღების” ავტორისთვის.

დასკვნა. როგორც გამოვკვეთეთ (და ამაში ჩვენ იმთავითვე ეჭვიც კი არ შეგვიტანია) რომანი კონკრეტულ, სრულიად რეალურ სამყაროს აღწერს, ამავე სამყაროსთვის დამახასიათებელი პერსონაჟებითა და ფსიქოტიპებით, რომანის იდეალური გმირი კი, ამკარად, არც დევდარიანია და არც გულოიანი, ეს პერსონაჟები წარმოადგენენ, ერთი მხრივ, სრულიად უბედურ პერსონას სწორედ დევდარიანის სახით, რომელიც მხოლოდ ადამიანურ თანაგრძნობასა და შეცოდებას იმსახურებს ავტორისგან, ხოლო მეორე მხრივ, გულოიანის სახით, ეს არის კომიკური, ხეპრე და გაუნათლებელი პერსონა, რომელიც ასევე შეცოდებასა და დაცინვაზე მეტს ავტორს ვერაფერს გამორჩება.

ამ ყველაფერთან ერთად, ვფიქრობთ, აუცილებლად უნდა აღინიშნოს ის გარემოებაც, რომ განხილული ინტერპრეტაციების ზოგიერთ ავტორს, ამკარად, რომანის მიხედვით გადაღებული ფილმი უფრო ახსოვს, ვიდრე თავად რომანი და მისი ის დეტალები რომელზედაც ჩვენ ვამახვილებთ ყურადღებას. შესაბამისად, რადგან ფილმში მაყურებლისთვის გამორჩეულად ავტორიტეტული და საყვარელი მსახიობები ასრულებენ დევდარიანისა და გულოიანის როლებს, ხდება მათი პირდაპირი გაიგივება რომანის პერსონაჟებთან, რაც რა თქმა უნდა, რომანის სწორი გააზრებისთვის ვერავითარ შემთხვევაში ვერ გამოდგება და ამდაგვარი იგივეობითი მიდგომა, უკეთეს შემთხვევაში

გულუბრყვილობა და არაპროფესიონალიზმია, უარესში კი, შეგნებული ყალბისმქმნელობა და ჰეროსტრატისმი.

რატომ და რისთვის ხდება ასეთი მიზანმიმართული გადაწყობა ნაწარმოების რეალური აქცენტებისა, ამაზე, კვლევის სრულ ვერსიაში, არაერთი მიზეზი ჩამოვთვალეთ და მეტს შეგნებულად აღარ გავაგრძელებთ, თუმცა, კვლავ დაბეჯითებით გავიმეორებთ, რომ ადგილი აქვს მიზანმიმართულ ანტიდუმბადისეულ კამპანიას, რომლის ძირებიც სხვისი ავტორიტეტის შელახვის ხარჯზე საკუთარის წარმოჩენის მახინჯ, მაგრამ დამკვიდრებულ ფორმაში უნდა ვეძიოთ ზოგადად. გარდა ამისა, ნიშანდობლივია, რომ სტრატეგიის ერთგვარი ნაწილია, არაპროფესიონალების, არა-ლიტერატორების ხელით რიგი თემების გააქტიურება, რამდენადაც, კრიტიკოსი ასეთ არაარგუმენტირებულ და უსუსურ შეფასებებს ვერ გააკეთებს და თუ გააკეთებს, ერთადერთი რასაც იგი ამით მიაღწევს - საკუთარი თავის უხერხულ მდგომარეობაში ჩაყენება იქნება, ძალიან მსუბუქად რომ ვთქვათ; ამიტომ ანტიკამპანიის ავანგარდში სხვა და სხვა სფეროში მოღვაწე მაგრამ არალიტერატორნი დგებიან, ხოლო კრიტიკოსები მცდარ კურსზე პასუხებისგან თავის არიდებით თუ მათი მინიშნებითი გაზიარებით, ზოგჯერ თანამონაწილეებად და მცდარ მოსაზრებათა დამმაგრებლებად გვევლინებიან. ეს არის პროცესი როცა, იქმნება სტერეოტიპული, ე.წ. „საზოგადოებრივი აზრი“ და მისი გავლენა გადაჰყვება პროფესიულ სფეროსაც. არადა, მეორეს მხრივ, ლიტერატურის კრიტიკამ დიდი ხანია შეაფასა ნოდარ დუმბაძე (როგორც გამორჩეულად ორიგინალური და მაღალი რანგის მწერალი) და აქ სადაოდ აღარაფერს მიიჩნევს.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, უაღრესად მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია, სწორედ ჭეშმარიტ ღირებულებათა პრინციპების გათვალისწინებით, გაცევს ადექვატური და კომპეტენტური პასუხი მავნე ტენდენციას რასაც ემსახურება კიდევ ჩვენი კვლევა.

ვახტანგ კოტეტიშვილი წერილში „შავი სიტყვა“ „გაურკვევლობას“ და „ვულგარულობას“ უწოდებს ისეთ დემოკრატობას, როცა არაპროფესიონალთა შეფასების ტირაჟირება დემოკრატიულობისა და სიტყვის თავისუფლების ეგიდით ხორციელდება. იგი წერს: „მე რომ მუშათა მესაიდუმლე ვარ, ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ ჩვენი მუზეუმი ვერელ ბაგრატას დავახატვინო გირვანქა ოთხ-კაპეიკიანი წამლით, ან და ჩუღურეთელ ქვის მთელე შიბრიას გამოვაჭრევილო მარმარილოდან რაიმე ქანდაკი. - არა. მე მსურს მხოლოდ მივეშველო მას, ხელი შევუწყო მოჩვენებათა გაფანტვაში, მხარში შევუდგე და აქეთ გადმოვიყვანო ცნობიერების და სილამაზის სამფლობელოში“ (კოტეტიშვილი, 2016:21). სწორედ იგივე მიზანი გვამომრავებს და იმავე სასურველ შედეგზეა გათვლილი ჩვენი შრომების ციკლიც, რომელსაც ნოდარ დუმბაძის შემოქმედების შესახებ წარვუდგენთ მკითხველს.

დამოწმებული წყაროები და ლიტერატურა

- დუმბაძე, ნ. (1989). *თხზულებანი ოთხ წიგნად*. II, თბილისი.
 იუნგი, ვ. გ. (1995). *ანალიზური ფსიქოლოგიის საფუძვლები*. *სიზმრები*. თბილისი.
 კოტეტიშვილი, ვ. (2016). *წერილები*. თბილისი.

- კვირის პალიტრა. (2015). <https://www.kvirispalitra.ge/public/26144-qdatha-thuthashkhiaq-dzalian-susti-romania-konstantine-gamsakhurdia-ratom-ithvleba-did-mtserlad-saerthod-ar-mesmisq.html?add=1> (14.11.2021)
- ლეფსვერიძე, თ. (2015). წიგნი ერთადერთი ინსტრუმენტია, რაც პროფესიონალად გაქცევს – ინტერვიუ გიორგი კეკელიძესთან. <https://ipress.ge/new/tsigni-erthaderthi-instrume/> (14.11.2021)
- სიგუა, ს. (1984). *აღთქმული ქვეყნის ძიება, დაბრუნება ბავშვობის სახლთან*. თბილისი.
- ფანჯიკიძე, გ. (1986), *რჩეული თხზულებანი 3 ტომად*. II. თბილისი.
- ჭილაია, ს. (1986). *კაცთმოყვარეობის მხატვარი - წერილების კრებული*. თბილისი.
- presa.ge* (2015). <https://presa.ge/ka/30974/page/> (14.11.2021)
- urakparaki.com* (2010). <http://urakparaki.com/?m=4&ID=40982> (14.11.2021)

REFERENCES

- dumbadze, n. (1989). *tkhzulebani otkh ts'ignad. [Works in four books]*. II, Tbilisi.
- iungi, k'. g. (1995). *analizuri psikologiis sapudzvlebi. sizmrebi. [Foundations of the Analytical Psychology.Dreams]*. Tbilisi.
- k'ot'et'ishvili, v. (2016). *ts'erilebi. [Letters]*. Tbilisi.
- k'viris p'alit'ra. [Kviris Palitra]*. (2015). <https://www.kvirispalitra.ge/public/26144-qdatha-thuthashkhiaq-dzalian-susti-romania-konstantine-gamsakhurdia-ratom-ithvleba-did-mtserlad-saerthod-ar-mesmisq.html?add=1> (14.11.2021)
- lepsveridze, t. (2015). *ts'igni ertaderti inst'rument'ia, rats p'ropesionalad gaktsevs – int'erviu giorgi k'ek'elidzestan. [A book is the only instrument that will make you become a professional – interview with Giorgi kekelidze]* <https://ipress.ge/new/tsigni-erthaderthi-instrume/> (14.11.2021)
- sigua, s. (1984). *aghtkmuli kveqnis dzieba, dabruneba bavshvobis sakhltan. [A search for the promised land, return to the childhood home]*. Tbilisi.
- panjik'idze, g. (1986), *rcheuli tkhzulebani 3 t'omad. [Selected works in 3 volumes]*. II. Tbilisi.
- ch'ilaia, s. (1986). *k'atstmoqvareobis mkhat'vari - ts'erilebis k'rebuli. [A painter of humanhood a collection of letters]*. Tbilisi.
- presa.ge* (2015). <https://presa.ge/ka/30974/page/> (14.11.2021)
- urakparaki.com* (2010). <http://urakparaki.com/?m=4&ID=40982> (14.11.2021)